

Ein seinkað jólaheilsan til Sjóvinnubankan

Jólini eru farin, men eftir jólini liggja fleiri minni, eitt nú jólakortini. Nøkur jólakort fingi vit og sjálvur náddi eg at skriva nøkur. Ein morgun fyri jól kom so eitt jólakort — ikki til mín, men til okkara kærú dóttir. Kortíð, hon fekk, var frá Sjóvinnubankanum — okkara banki, og heilsanin ljóðaði soleiðis:

»Ungdómsbankan ynsk-ir tær og familju tinni eini gleðilig jól og eitt gott nýggjár«.

Nú er tað so, at dóttur okkara er so litil enn, at hon ikki rættiliga er farin at senda jólaheilsanir. Hesaferð fari eg tí at hjálpa henni:

Góði Sjóvinnubankin — okkara banki!

Eg takki tær fyri jólaheilsuna til mín og familju mína. Eg eri altíð glað, tá eg fái brev og helst, tá eg fái brev frá onkrum, sum eg eri góð við — onkrum, sum ger nakað gott. Og tí var eg ikki so glað fyri tykkara jólakort í morg-

un. Eg havi fingið at vit-að, at tit ikki eru so fittir og góðir, sum tit royna at fortelja okkum. Eg haldi, at tit eiga at skamma tykkum. Og nú skal eg siga, hví eg haldi tað.

Tit gera alt millum himmal og jørð fyri at fáa fólk at seta pengar í tykkara banka. Tit kalla tykkum »Ungdómsbankan«, geva 1-2-3 konto til børn og senda jólaheilsanir til pinkubørn og stórr børn. Hetta vita øll fólk í Føroyum, tí tit fortelja teimum tað. Eg haldi, at tá tit gera soleiðis, tá áttu tit eisini at fortalt øllum fólki í Føroyum, at tá konur, sum arbeida hjá tykkum, fáa børn, tá sleppa tær ikki at arbeida longur í Sjóvinnubankanum — Ungdómsbankanum — okkara banka. Um eingi børn koma aftrat, so verða eingi fólk til seinni um nøkur ár at seta pengar í tykkara banka. Eg haldi, at tit skuldu sagt umskaylda við hasa mammuna, givið henni eina stóra

og góða jólagávu og givið henni arbeidið aftur. Tá vóru tit: okkara banki.

Tit eru tveir menn, sum eru stjórar í Sjóvinnubankanum. Vita tit, hvussu tað fólsta at verða sagdur úr arbeiðinum? Halda tit, at børnini hjá tykkum høvdu verið glað, um konurnar hjá tykkum ikki sluppu at arbeida longur í Sjóvinnubankanum, tí tær høvdu fott eitt ella tvey børn? Halda tit, at tykkara børn vildu bliv- ið glað fyri jólakort frá slíkum fólki? Nei, eg haldi, at tit skuldu skammað tykkum.

Til endan fari eg hóast í seinna lagi at ynskja øllum børnum og mammu og pápa teirra eini gleðilig jól og gott nýggjár.

Heilsan

Eg og pápi mín

Sjúkrahús í Eysturoynni

Til Føroya Løgting
Eg vil enn einaferð minna á uppskot um at byggja sjúkrahús Millum Fjarða í Eysturoynni, tí tað hevur ikki fingið tað sakliga viðgerð, tað eigur.

Tað svar, eg havi fingið higartil, visandi á bræv dagfest 26. mars 1986, hetta er tann dag, teir valdu formann til ráðleggingarnevndina. Eg meini ikki, man kann avgera álvarsmál eftir bert einum degi, tá nevndin

er átta mánaðir um at velja formannin.

Annars vil eg visa á øll tey skjøl, sum eru komin inn um sjúkrahús Millum Fjarða í Eysturoynni.

Heitt verður á Tingið um at fylgja við í, hvat fer fram viðv. sjúkrahúsi í Eysturoynni, so tað ikki bert verður goymt í eini skuffu.

Virðingarmest

Viggo Holm,
Skála

Aftur á trælanípustøði?

Gamla søgnin um Trælanípuna rennur mæri í hug, nú eg hoyri um ætlaðu sparitiltøkini innan heilsuverkið. Hesi tiltøk eru so illa umhugsað, ábyrgdarleys, so þúra burturvið, at eg valla finni orð fyri tí.

Eg haldi, at okkara politikarar vita lítið og onki um, hvat tað er fyri ólukku, teir eru í ferð við at gera mótevnis okkara heilsuverki.

At starvsfólk verða uppsøgd er ein avleiðing, hvaðani skulu tey fáa mat í munin og tak yvir høvðið? Frá Almu? Tann útbúgving og fakliga vitan, tey eiga, hvar skal hon? Tveitast burtur?

Tey »eydnuriku« røktarstarvsfólk, ið ikki verða uppsøgd, skulu renna skjótari, verður sagt, men sjúkrarøkt er annað og meira enn eitt heitt hjarta, ein kold hond og kvikar fetur.

Eg vænti, at ætlaðu tiltøk fara at skapa eitt so stórt mistreyti hjá starvsfólkinum, at tey rýma úr heilsuverkinum sum rottur av søkkandi skútu. Tað verður alt ov hugstoytt at siggja sjúk fólk fáa verið røkt og viðgerð enn tey eiga at fáa, alt orsakað av meiningsleysum sparingum.

Ikki verður tespiligt hjá t.d. einari barnakonu úr Suðuroy at skula norður til Havnar við tyrlu, og tað neyðars ófóðda barnið, hvussu verður tað fyri. Øll vita vit at ein væl-eydnaður barnsburður krevur góðar umstøður. Væl fyrirreikað foreldur, trygt umhvørvi, kanska vakran tónleik, ja, enná føðing undir vatni hava vit hoyrt um, alt hetta og

meira afturat til barnsins besta. Nú er ætlanin at vit skulu geva barninum óljóðið frá einari tyrlu og gera mammuna bæði bangna og ótrygga afturat — sanniliga, ein vánalig voggugáva.

Ein onnur avleiðing verður, at um ein klaksvikingur fær t.d. eitt rusk í eygað aftan á kl. 16, skal hann við tyrlu til Havnar á skaðastovuna, tí Klaksvíkar sjúkrahús verður stongt eftir vanligar arbeiðstíð.

Ógjørlikt verður at geva eina nóg góða røkt um A 3 og E 3 á Landssjúkrahúsinum verða stongdar og øll skulu stúgvast saman á hinum deildunum sum sild í dós.

Føroyingar hava altíð verið skjótar at taka alt upp eftir donum, uttan mun til um tað er gott ella ringt. Tað, ið nú er við at henda við heilsuverki okkara, er júst sama mistak, ið teir hava gjørt: Ábyrgdarleys sparitiltøk, grundað á turr hagtøl og torvandi vitan, uttan umhugsan og umsorgan fyri teimum sjúku.

Hvørt mansbarn í Føroyum veit, at orsakað av skeivum iløgum og ringari umsting eru vit noyð at spara. Ikki skortar viljin til at spara innan heilsuverkið heldur, men ikki á tilknan hátt sum nú er ætlanin.

Betri hevði verið við einari skilgáðari samskipan av okkara heilsuverki við tí fyri eyga at øll kunnu varðveita ella fáa eina so góða heilsu sum gjørligt. Sitandi landsstýri átti at sagt Føroya fólk frá,

Framhald á síðu 18

Hví skal alt verða so danskt í hesum landi?

Nú hevur verið so nógv sagt og skrivað um alt hetta danska, sum floymir inn yvir land okkara t.d. kann ein ikki gera eini øndi í Havn uttan ein má tosa danskt, tað veri seg í handils- ella skrivstovu-urindum fyri ikki at tala um á sjúkrahúsi, men er tað nú so logi? Teir flestu handlarir eru danskir so sum Idé-húsið, Dalsberg, Jydsk Sengetøjslager o.a. og herfyri lat ein stórir handil upp sum skal selja leikutoy, tað mátti ikki verið tað mest neyðuga í hesum krepptíðum.

Og so allar hesar stóru byggifyritøkurnar: Højgaard & Schultz, Hofmann & Sønner og hvat nú alt hetta eitur sum skal útkonurrera teir føroysku handverkarnar.

Eg má taka undir við havnarmanninum, sum segði at í Havn var lat so danskt, at havnarfólk fóru skjótt at pissa á danskum.

Føroyskt sjónvarp fingi vit við danskum tilfari, sum danir sjálvir ikki leggja í at hyggja at, tað hevur so ofta verið sagt og skrivað, hví ikki roynt verður at fáa tilfar úr hin-

um norðurlondum eisini, men einki hendir.

Og útvarpið, er tað stórt mætari? Ein skuldi trú at teir bert áttu danskar plátur, har hoyrist lítið annað enn Anne Linnet, jodle Birge og Kim Larsen, tó ger næstan tað sama hvør ið leggur plátur á. T.d. hoyrði eg ein morgun, ein dama ynskti sær at hoyra tann norska sangin »Piken i dalen«, men tað kundi ikki lata seg gera, men at fáa hana á danskum var einki í vegin fyri. Hvat varð av teimum góðu, gomlu norsku plátunum. Frk. Johansen og jeg, Gamle Svarten, I dag har jeg brent mine kjær- lighetsbrev og øðrum, hví hoyrist einki til tær longur? Nú varð skrivað í bløðunum um vit ikki áttu at nýtt tey føroysku tal- heitini aftur, svarið má verða eitt avgjørt ja, tí hvørjum líkast tað, at vit skulu telja á danskum?

Og fólkanøvni, hví skulu vit nýta dansk nøvn t.d. Hansen, Olsen, Petersen o.o., vit mugu fáa eina føroyska navnaloggávu, ongantið ov skjótt.

Fýrr skrivaðu bløðini

um danisering, nú hoyrist einki um tað longur, hóast vit nú hava danisering sum ongantið áður. Ein maður segði einaferð, at vit føroyingar »føler os fuldstændig som danske«, tað eru góðar grundir fyri at siga tað í dag.

Við hesi gongd, sum nú er, kemur okkara unga fólk bert at duga danskt og einki av hinum norðurlandamálunum (eg dugi ikki at skilja, at okkara myndugleikar einki gera við hetta álvarsmál, móðurmálið verður so avlagd av øllum hesum út- lenska, at í skjótt einki føroyskt mál eiga longur.

Næstan allar ungdomur okkara fer til Danmark at fáa sær útbúgving (alt gott um tað, men hví ikki fara í onnur Norðurlond eisini), so koma tey heim- aftur við einum danskum máli og laga so tað fø- oyska málið eftir tí danska, tey hava lært, tað hava vit mong dømi um, bæði í útvarpi, sjónvarpi og bløðunum. Ein hoyrir so javnan um rein dansk orð, ið verða gjørt til fø- oyskt, t.d. opinbart, be- hov, at koma galið avstað

lesarabrøv

istaðin fyri, at koma illa fyri, í forvegin, í staðin fyri frammanundan. Ein skrivaði í Dimmu herfyri um ein sum hevði trakkað í spinati, hvat tað so er fyri nakað, føroyskt er tað so í ongum føri. Eisini sá eg okkurt blaðfólk skriva um eitt sum var sett í geglið náttina yvir. Eg veit at tað á danskum eit- ur natten over, men eg haldi at fyri náttina hevði ljóða eins væl. Ivaleyst heldur onkur at hetta er danskarahatur, men tað er tað ikki. Eg havi fleiri danskar vinir og teir skilja hetta væl. — Vit mugu kunna krevja, at vit tosa føroyskt í Føroyum.

Við tók fyri upptøkuna

Málvinur